

# EGYÜTT KÖNNYEBB – MI JÓT HOZHAT, HA KLASZTERBE SZERVEZŐDÜNK?



SZÉCHENYI  2020



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

Európai Unió  
Európai Szociális  
Alap



**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**

# MOTTÓ



- **Együtt könnyebb!!!**
- Együtt könnyebb???

# MEGKÖZELÍTÉS



Egyedül senki sem vagyok, másokkal érek csak igazán sokat!

Írja Szent Ágoston a Vallomások c. művében

# Megközelítés

**E mondás tökéletesen igaz a klaszternek nevezett szervezetekre, amely a versengő vállalatok együttműködéseként jön létre.**

**Versenyezve működünk együtt, vagy korlátozzuk a versenyt?!**

# Alapfogalmak a klaszterek fogalma



- Amennyiben a klaszterek fogalmát kívánjuk meghatározni, nehéz feladatra vállalkozunk, hiába létezik egy, a szakirodalom által egységesnek tekintett definíció: egyrészt a gyakorlatban a klaszterek e fogalomnál többet, illetve kevesebbet takarnak, másrészt,
- számtalan más definíciót is ismer a gyakorlat, harmadrészt az információs társadalom következtében a meghatározás relativizálódásának lehetünk tanúi.

A klaszterek mára elterjedtek az egész világon, a kifejezés egyre gyakrabban fordul elő.



# Hazánkban általánosan alkalmazott definíciók



A közgazdasági szakirodalom elsősorban a Michael E. Porter a Harvard Business School professzora által megfogalmazott definícióját alkalmazza:

## **e szerint a klaszter**

földrajzilag egymáshoz közel elhelyezkedő vállalatok és kapcsolódó intézmények meghatározott gazdasági területen együttműködő csoportja, melyeket hasonlóságuk és egymást összekötő mivoltuk köt össze.

**Működésük eredménye:** a versenyképesség növekedése, a felek közötti munkamegosztás (specializáció) és az identitás, vagyis kötődés kialakulása a helyi gazdasághoz

A fenti meghatározások mellett a magyar jog is ad egy sajátos megfogalmazást az **innovációs** klaszterekre:



- független vállalkozások –
  - innovatív induló vállalkozások,
  - kis- és középvállalkozások,
  - nagyvállalkozások,
  - valamint kutatási szervezetek
- csoportosulásai, amelyek egy adott ágazatban és régióban működnek és céljuk az innovációs tevékenység ösztönzése az intenzív együttműködésnek, az eszközök megosztásának, a tudás és a szakértelem cseréjének előmozdításán keresztül, hatékonyan hozzájárulva a klaszterhez tartozó vállalkozások közötti technológiaátadáshoz, hálózatépítéshez és információterjesztéshez /infokommunikációhoz/.



# Európai Unió Vállalkozási Főigazgatóságának definíciója,



Amely tulajdonképpen a **porteri** fogalom kiegészítésével jutott el saját meghatározásához:

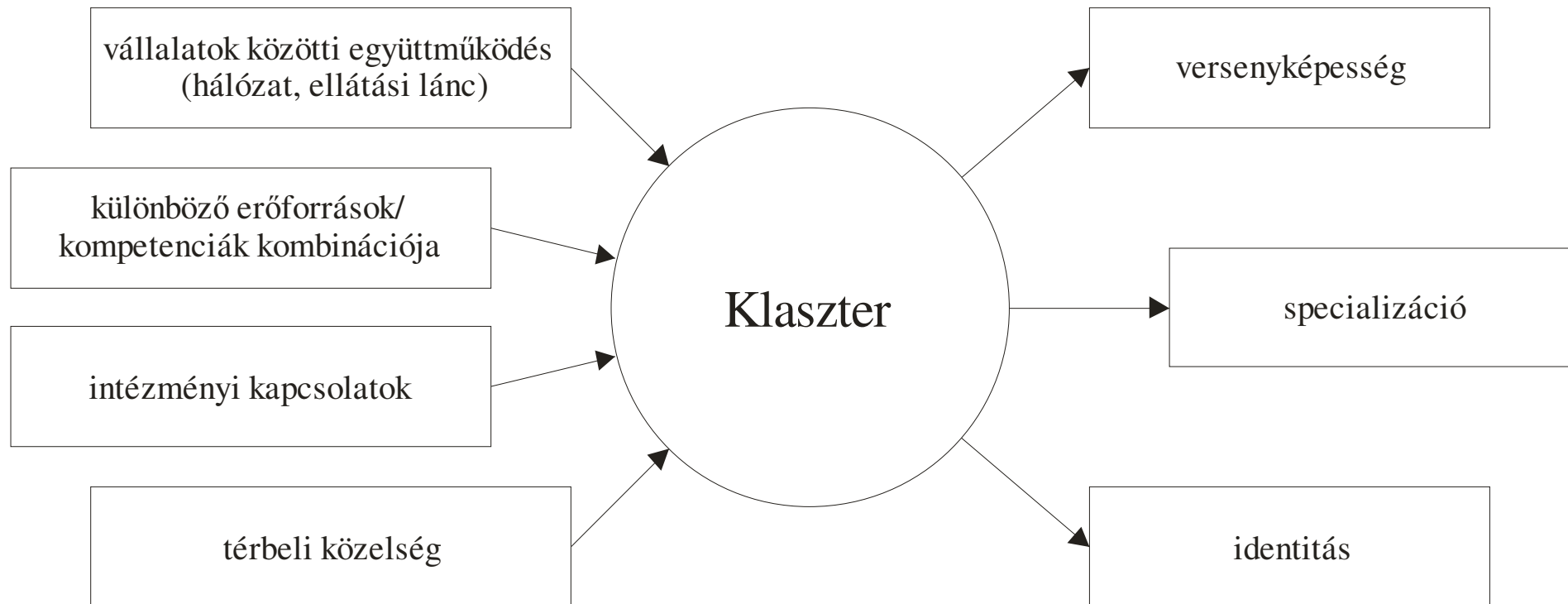
A klaszter olyan egymástól kölcsönösen függő vállalatok és kapcsolódó intézmények csoportja melyek

- együttműködők és versenyzők,
- földrajzilag egy, vagy több régióban koncentrálnak,
- meghatározott területre/ágazatra koncentrálnak,
- hasonló képességek és technológiák kötik őket össze,
- tudományos alapúak, vagy hagyományosak,
- intézményes (klaszter menedzser), vagy nem intézményes formában működnek

# A klaszter közismert meghatározása

- A fogalom az angol cluster, (e: klaszter) csoport, halmaz szó kiterjesztett, átvitt értelmezése, amelynek jelentése: társulás, egységbe tömörülés, összefogás, szövetkezés, hálózat. A klaszter legteljesebb meghatározása a következő:
- "Kölcsönösen együttműködő cégek, szakosodott beszállítók, szolgáltatók, kapcsolódó iparágak cégeinek és velük kapcsolatban álló intézmények (egyetemek, állami szervezetek, ügynökségek, szakmai egyesületek, kereskedelmi szövetségek) földrajzi koncentrációja, melyeket egy adott témában/területen hasonlóságaik és egymást kiegészítő jellemzőik kapcsolnak össze" (Porter, M. 2006, pp. 199.)

# A klaszterek közös jellemzői

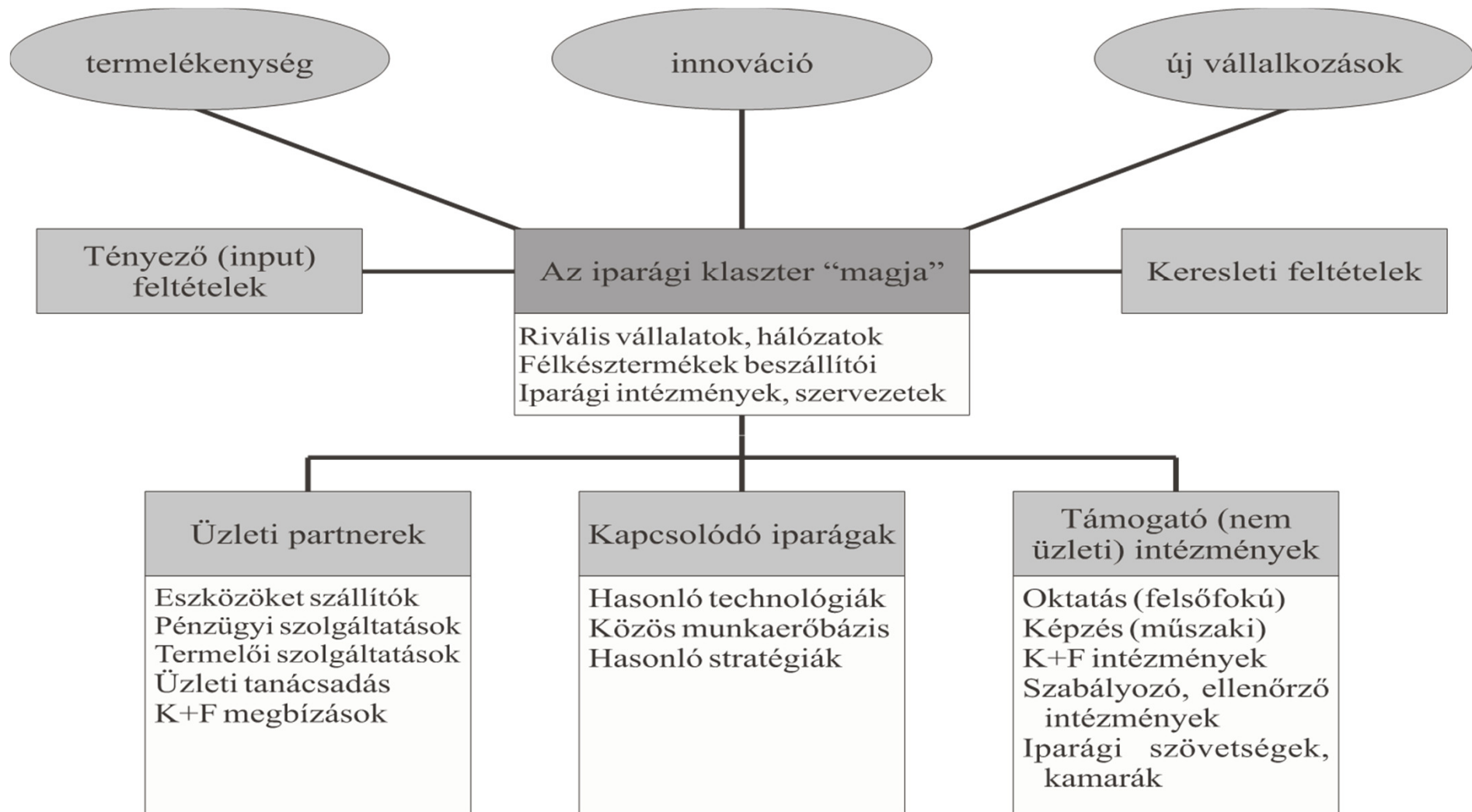


# Próbáljunk általánosítani

A **klaszter általános fogalma** (Enright szerint, itt nincs térbeli megkötés):

- ugyanazon iparághoz tartozó,
- független (versenyző) vállalatok és hálózataik,
- valamint a hozzájuk kapcsolódó gazdasági szektorok és intézmények olyan halmaza,
- amelyek relatíve nagy arányban használják egymás termékeit és szolgáltatásait,
- ugyanazon tudásbázisra és infrastruktúrára támaszkodnak,
- továbbá hasonló innovációkat tudnak hasznosítani.

# A klaszter „általános” modellje



# Lényeg:

**a klaszter olyan helyi bázissal rendelkező húzóágazat** (főleg traded szektorbeli), amelyiknek nő a kibocsátása (hozzáadott értéke), emelkedik a foglalkoztatottak száma, javulnak a vállalkozások túlélési esélyei

⇒ helyt tud állni a globális versenyben

⇒ javítja a térség versenyképességét (jövedelmek, munkatermelékenység, foglalkoztatottság)

⇒ az adott tevékenységgel foglalkozók száma meghaladja a **kritikus tömeget**

## Kezdet

- 2001. június 14-én alakult a Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter (PANFA), mint a nyugat-dunántúli régió fa- és bútorigipari vállalkozásainak, kutató és szolgáltató szervezeteinek együttműködését elősegítő hálózat. Az eltelt évek alatt a PANFA az egyik legnagyobb hazai klaszterré nőtte ki magát. Saját szolgáltatásai közt szerepel vásárszervezés, innovációs tanácsadás, forrásfigyelés, stb. Több saját védjegy (Pannon Klaszterbútor) és díj (Fából Emberit - Faépítészeti Díj) tulajdonosa, melyek elnyerésére évente pályázatot hirdet.

# Klaszterfejlesztési programok Magyarországon



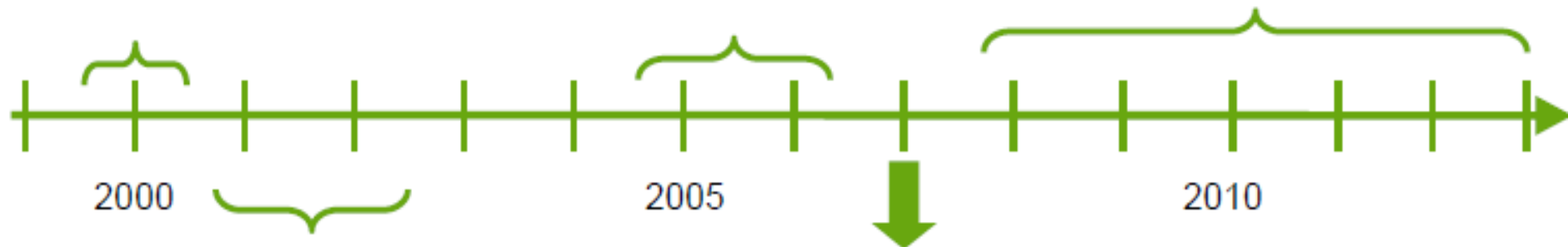
Az első megalakuló klaszterek:

- Pannon Autóipari Klaszter (PANAC)
- Kezdeményező a Gazdasági Minisztérium
- A három nagy hazai autógyártó (Suzuki, GM, Audi) és több mint 50 KKV bevonása

Klaszterek működését támogató pályázati kiírások a Strukturális Alapokból

A 2007-2013 EU költségvetési időszak lehetővé tette hosszú távú klaszterfejlesztési koncepció megalkotását

- Pólus Program (2008-2010)
- Új Széchenyi Terv klaszterfejlesztési program (2010-)



Az I. Széchenyi Terv keretében hazai forrásból kiírásra kerülnek klaszterek megalakítását célzó pályázatok

A klasztertámogatások hatására kb. 50 klaszter működik Magyarországon



# Hazai klaszterfejlesztés mérőkövetői



- **Releváns fejlesztési programok az elmúlt években**
- 2001-02 Széchenyi Terv
  - Regionális klaszterek létrehozása;
  - Beszállítói hálózatok a fókuszbán;
- 2004-06 Nemzeti Fejlesztési Terv
  - Klaszterek által nyújtott szolgáltatások fejlesztése;
  - Vállalati együttműködések, közös beruházások támogatása
- 2007-10 Új Magyarország Fejlesztési Terv
  - 2008-10 Pólus Program – Pólus Programiroda;
  - Akkreditációs rendszer;
  - Többlépcsős klaszterfejlesztési modell;
- 2011-20 Új Széchenyi Terv
  - Klaszterfejlesztési Iroda;
  - Megújult klaszter akkreditációs rendszer;

# Klaszterfejlesztési programok Magyarországon

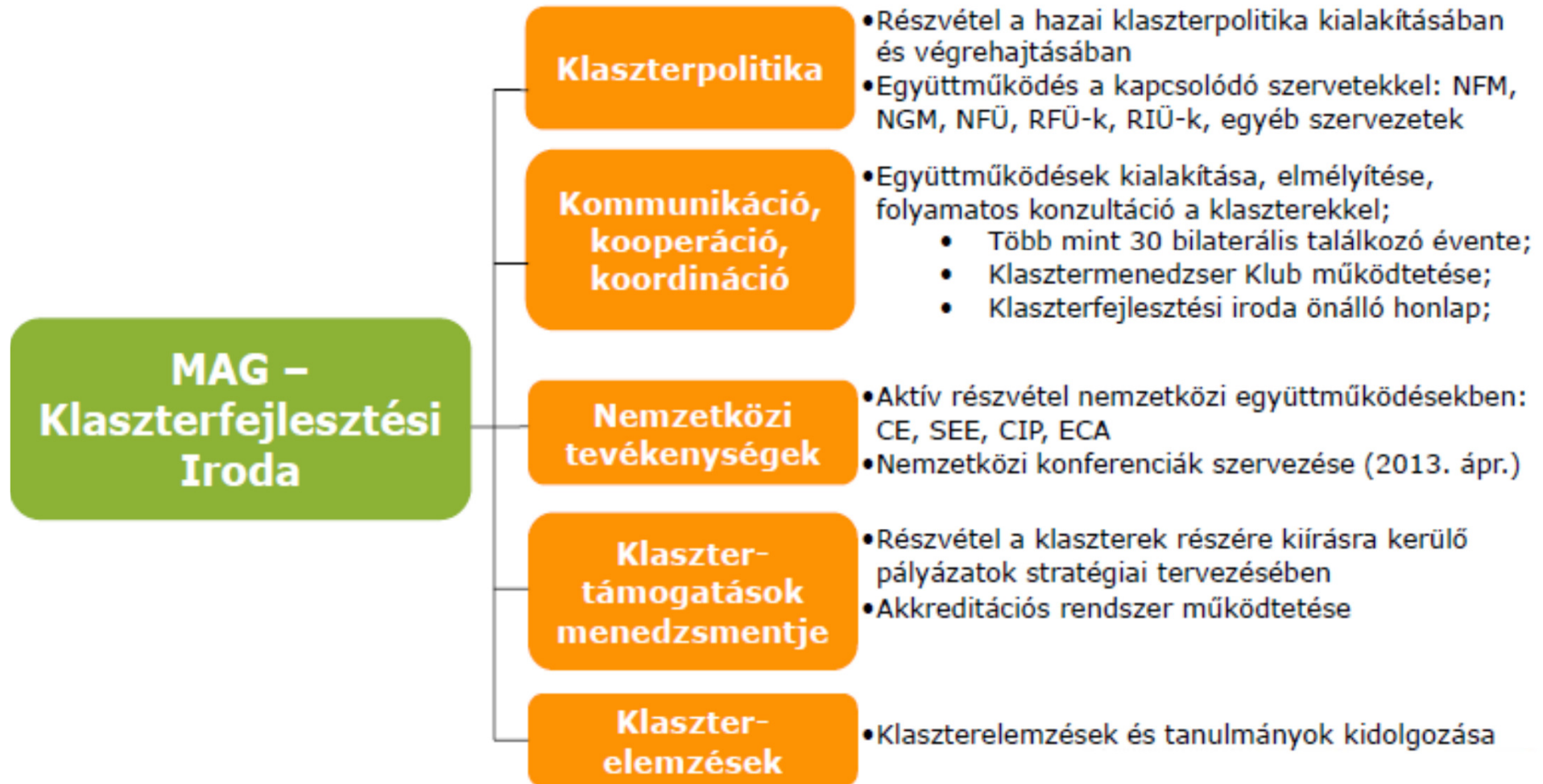


- 2000-es évek eleje – állam által felülről, multik köré szervezett beszállítói hálózatok
- 2008-tól (Pólus Program) – alulról szerveződő együttműködések
  - ROP, GOP – közel 300 gazdasági együttműködés

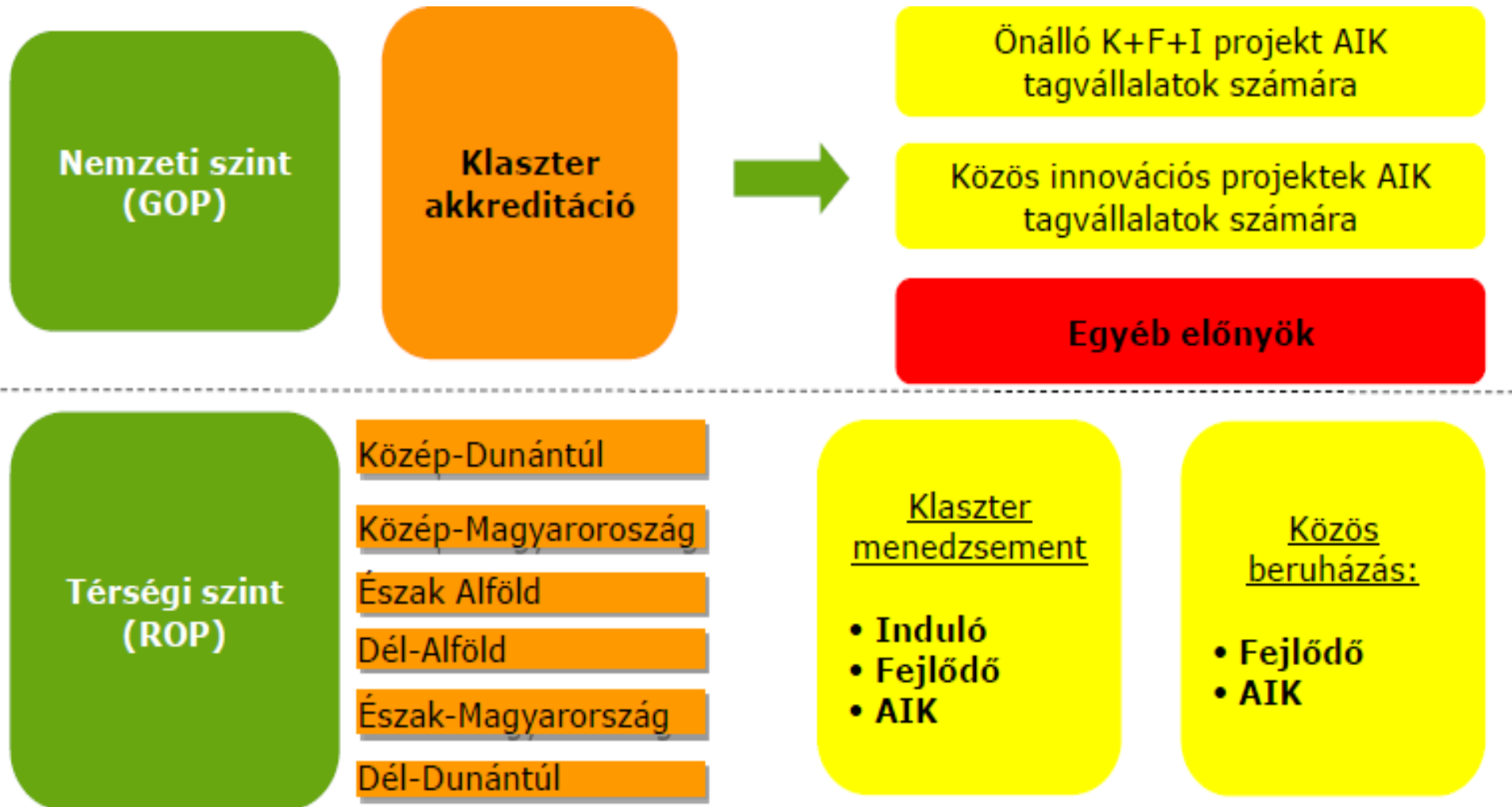
# Többlépcsős klaszterfejlesztési modell



# 2011-től a MAG – Klaszterfejlesztési Iroda felelős az alábbi klaszterekhez kapcsolódó feladatok ellátásáért



# Klaszterek támogatási rendszere 2007-13



# Az Akkreditált Innovációs Klaszter címpályázat bemutatása



## A pályázat célja

Olyan hálózati együttműködések, klaszterek kiválasztása, melyek innovatívak, export orientáltak és magas hozzáadott értéket képesek előállítani.

## Az AIK pályázat megújításakor figyelembe vett alapelvek

- Az akkreditált klaszter cím mint magas minőségi követelményszint megtartása
- A klaszterek sokszínűségének valamint az iparági sajátosságok figyelembevétele
- A minimális 50 pontot elérő klaszterek gazdasági adataik alapján megfelelnek a pályázat célkitűzéseinek
- Új Széchenyi Terv által megfogalmazott szakpolitikai célkitűzésekhez való illeszkedés

## Stratégia értékelés

- Az új AIK kiírás során, a klasztereknek egységes Stratégiai útmutató alapján kell kidolgozniuk stratégiájukat
- A klaszter-stratégia értékelése során a fő hangsúlyt a klaszterben rejlő együttműködési lehetőségek, innovációs potenciál, jövőkép és a korábbi eredmények bemutatása kapják.

# Akkreditált Innovációs Klaszterek Magyarországon



## Akkreditált klaszterek

Iparága	Száma
 Informatika	8
 Egészségipar	5
 Környezetipar	2
 Gépipar/járműipar	3
 Építőipar/ Energetika	2
 Csomagolás- technika/ műanyagipar	1
 Bútoripar	1
<b>Összesen</b>	<b>22</b>



- 22 Akkreditált Innovációs Klaszter többsége a régió központokhoz köthető;
- Összes klasztertag száma: 782, összes KKV tagvállalatok száma: 677;
- AIK tagvállalatoknak megítélt támogatás GOP 1-3. prior.: ≈116 Mrd Ft (K+F): ≈82 Mrd Ft);
- Tagvállalatok által foglalkoztatottak összlétszáma: ≈70.000 fő.



# Jelenlegi 22 „Akkreditált Innovációs Klaszter” címmel rendelkező klaszter területi elhelyezkedése



## Közép-Dunántúl (5)

- Alliance Informatikai és Innovációs Klaszter
- Rendszertudományi Innovációs Klaszter
- PharmAgora Életminőség Klaszter
- ÖKOPolisz Klaszter
- Közép-dunántúli Regionális Informatikai Klaszter

## Közép-Magyarország (3)

- Mobilitás és Multimédia Klaszter
- Magyar Medikai Gyártók
- Zöldépítési Innovációs Klaszter

## Észak-Magyarország (1)

- Észak-magyarországi Informatikai Klaszter

## Észak-Alföld (2)

- Pharmapolisz Debrecen Innovatív Gyógyszeripari Klaszter
- Szilícium Mező Regionális Informatikai Klaszter

## Dél-Alföld (8)

- Goodwill Biotechnológiai Klaszter
- Szoftveripari Innovációs Pólus Klaszter
- ArchEnerg Regionális Megújuló Energetikai és Építőipari Klaszter
- Havaría Környezet- és Egészségtechnológiai Klaszter
- 3P Műanyagipari, Csomagolóstechnikai, Nyomdaipari Klaszter
- AIPA Klaszter
- Sárrét Metál Klaszter
- Hírös Beszállítói Klaszter

## Nyugat-Dunántúl (1)

- Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter

## Dél-Dunántúl (2)

- Biotechnológiai Innovációs Bázis
- Információmenedzsment Innovációs Klaszter

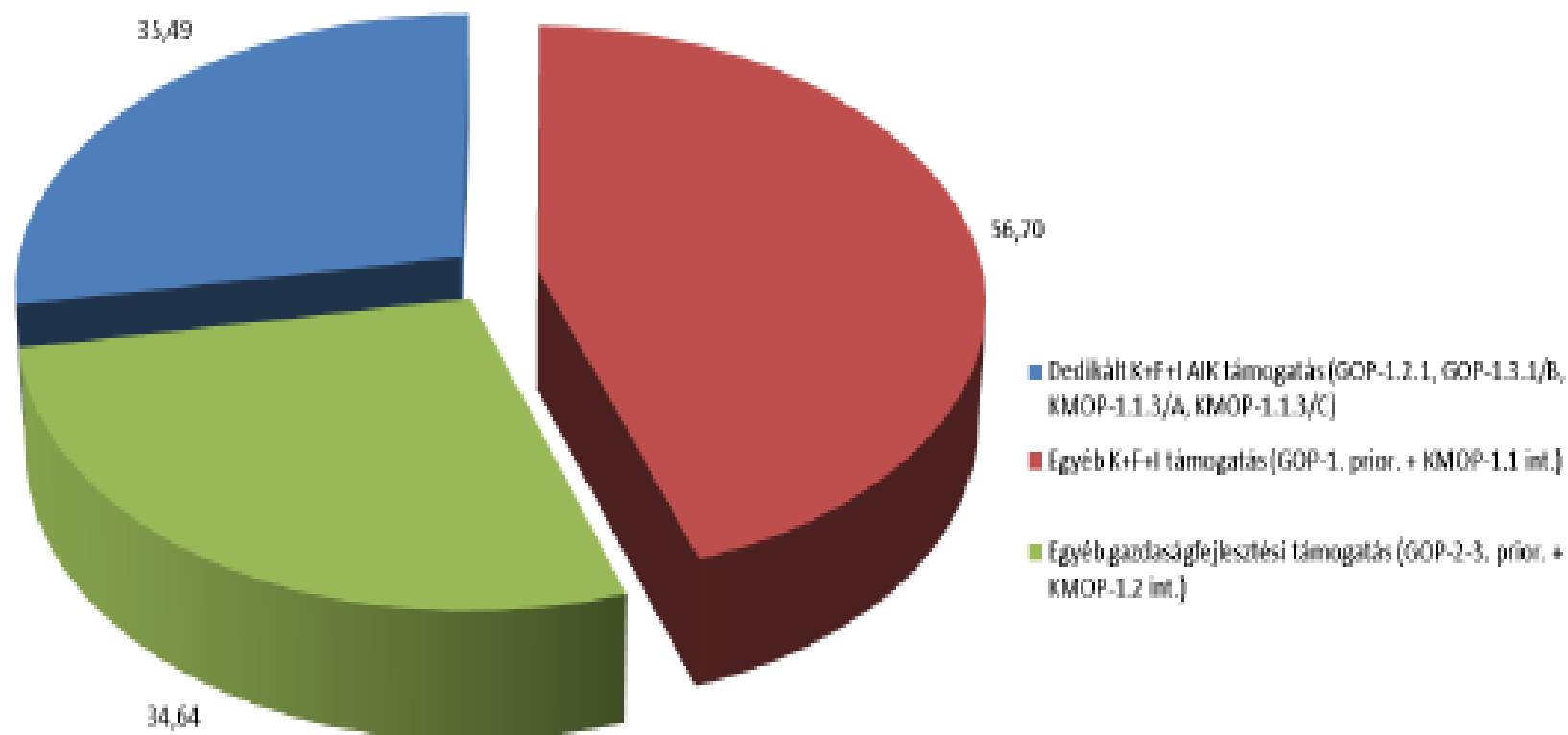




# Akkreditált Innovációs Klaszterek tagvállalatai által elnyert gazdaságfejlesztési célú támogatások



Összesen: ≈127 Mrd Ft

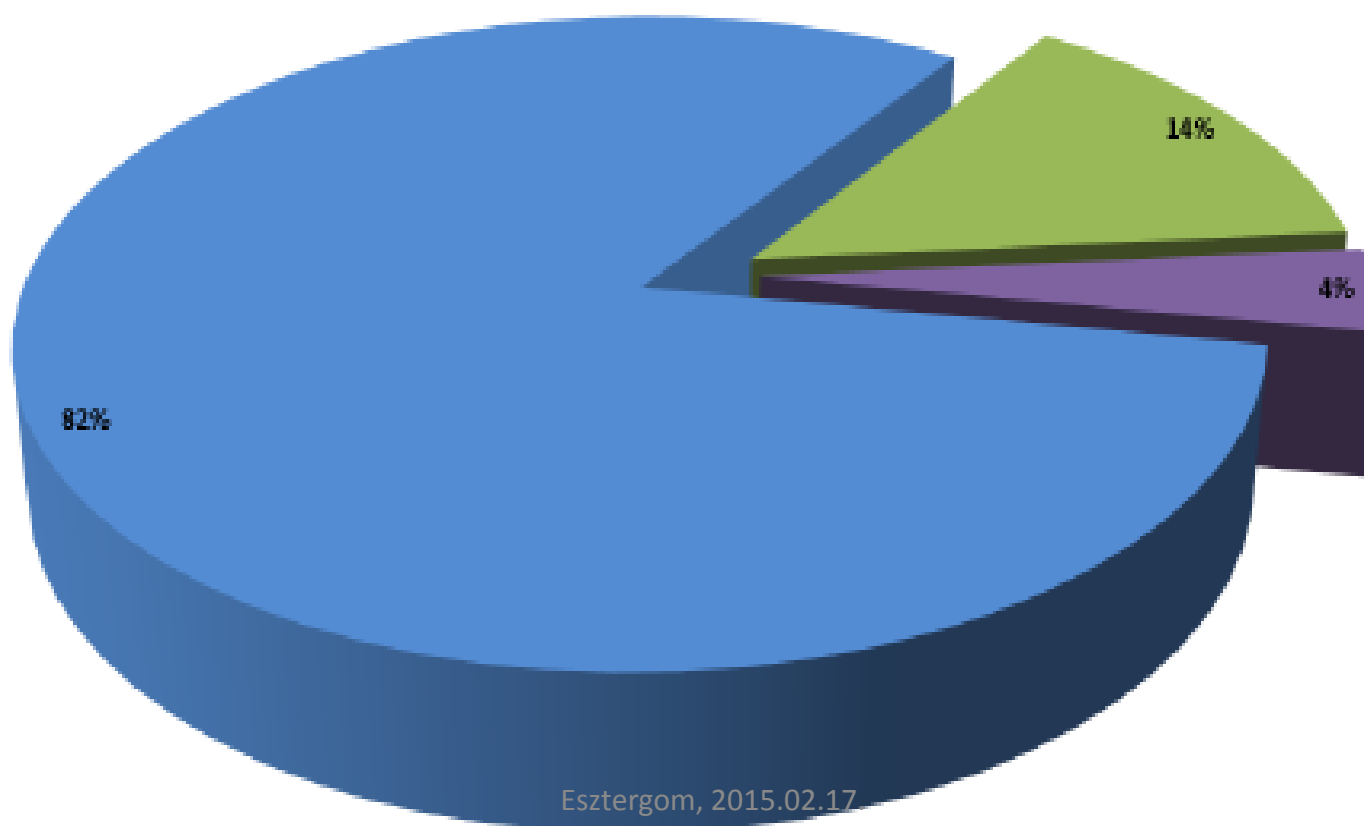


# Klaszter-tagvállalatok erős pályázati aktivitása



## Klaszter-tagvállalatok által elnyert támogatás aránya a gazdaságfejlesztési pályázatokon belül (%)

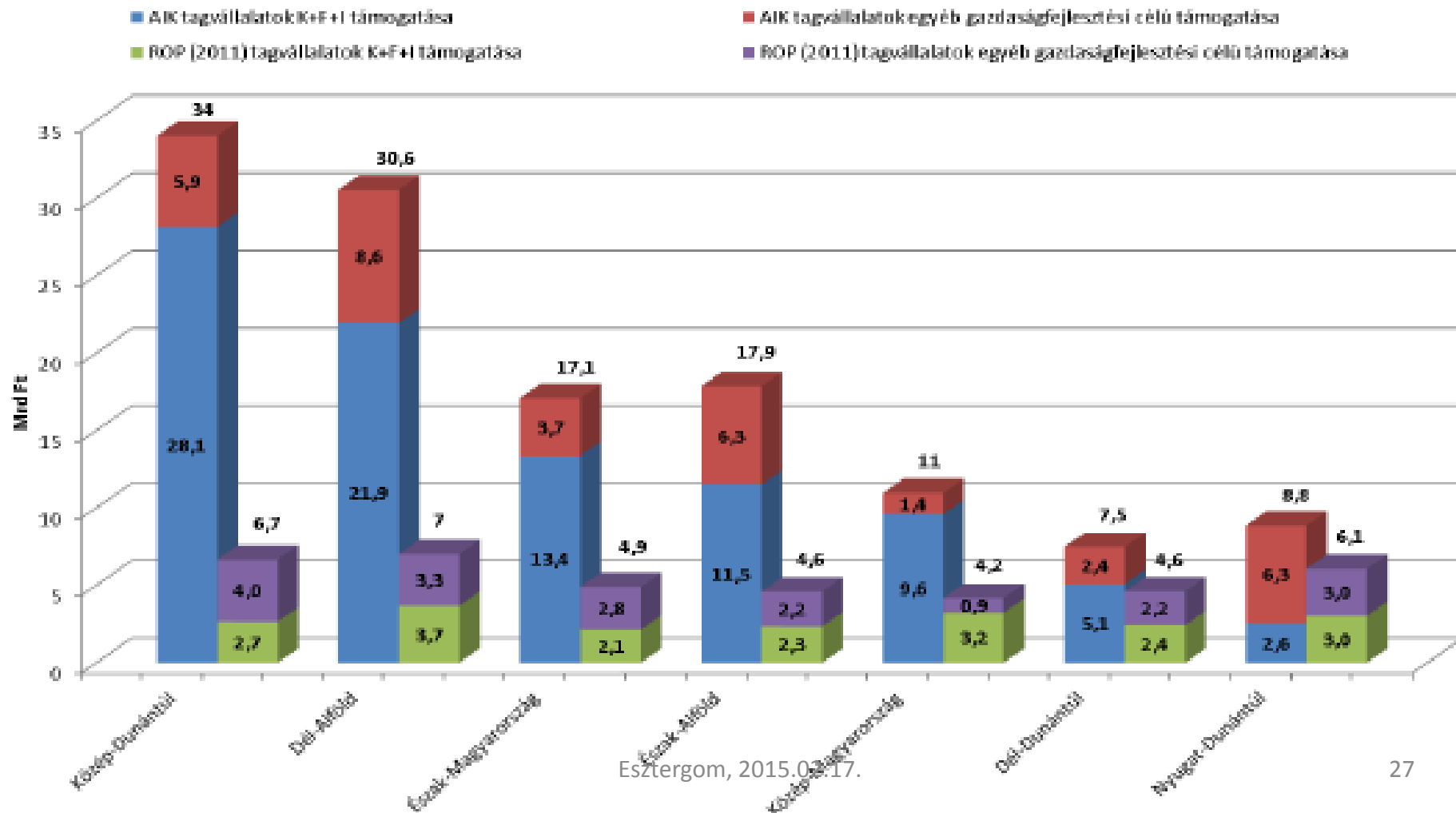
■ Egyéb vállalkozások   ■ AIK tagvállalatok   ■ Induló/fejlesztő klaszterek (ROP) tagvállalatai



# Klaszter-tagvállalatok által elnyert K+F+I célú támogatás aránya régióként



Klaszter-tagvállalatok által elnyert K+F+I támogatás aránya a gazdaságfejlesztési pályázatokon belül (Mrd Ft)



# Régi és új kezdeményezések – relatív kis keretösszegek uniós szinten



Közvetlen uniós klaszterkiírások 2014-től

## 2007-2013 CIP

- Európai Klaszter Együttműködési Platform (ECCP)
  - Több mint 800 regisztrált klaszter
  - A klaszterek nemzetköziesedésének támogatása, matchmaking rendezvények
- Európai Klaszter Kiválósági Kezdeményezés
  - Képzők képzése (klaszter menedzsment)
  - Klaszter benchmarking (bronz és arany fokozatok)
- Európai Klaszter Obszervatórium
  - Az európai klaszteresedés tudásbázisa

## 2014-2020 COSME

- Klaszterek nemzetköziesedése
  - Európai Strat. Klaszter Partn. (ESCP) és Európai Klaszter Együttműködési Platform
  - Pályázat: 2014 Q1 (3m €)
- Klaszteralapú projektek a Horizon 2020-ban új iparági értékláncok fejlesztésére
  - Pályázat: 2015 Q1 (24,9 m €)
- Klaszter menedzsment kiválóság
  - Első pályázat: 2014 Q1 (1m €)
- Európai Klaszter Obszervatórium
  - Kiírás: 2015 Q1 (3,5m €)

# A klaszterek sikerét befolyásoló legfontosabb tényezők



## Közös célok

- A jól működő klaszterek alapvető feltétele, hogy a tagok egyenként és közösen is rendelkezzenek rövid és hosszú távú célkitűzésekkel
- A klaszter közös, hosszú távú víziójának meghatározása, elfogadása az egyéni célok megtartása mellett

## Hálózati együttműködés

- Stabil, prosperáló vállalati tagok
- Formális és informális kommunikáció, akár versenytársak között is
- Erős, aktív klasztermenedzsment szervezet, melyet a tagok elismernek és bizalmukba fogadnak

## A klaszterek sikerét befolyásoló legfontosabb tényezők

## Stratégiai gondolkodás

- A klaszterbe szerveződő szereplők közösen határozzák meg a fejlődési stratégiát
- A stratégia megvalósításának alapja a szereplők közötti konszenzus

## Aktivitás

- A tagok bevonása és aktív közreműködése elengedhetetlen a sikeres együttműködéshez
- Tiszta szervezeti viszonyok megteremtése
- A klasztertagság előnyeinek és a sikerhez szükséges ráfordítások, áldozatok ismerete

# A klaszterfejlesztés tapasztalatai



- Hosszú távú gondolkodás az együttműködés terén
- Jól működő klaszterek megalakulása, működése
- A klaszteresedés elterjedése, népszerűsége
- Relatív stabil klaszter politika, jól definiált célokkal
- Klaszterek differenciálása
- Kiválasztási procedúra, akkreditáció
- Klaszterfejlesztésért felelős dedikált intézmény
- Üzleti együttműködések támogató speciális pályázati felhívások
- Előnyök nyújtása az együttműködő vállalkozások számára



- Nagy számú, elaprózódott klaszter kezdeményezés (a kritikus tömeg hiánya)
- Számos esetben a valós, hosszú távú együttműködés hiánya
- Támogatás függőség
- A támogatási rendszer kiszámíthatatlansága
- Szabályozó környezet hiányossága: adózás, számvitel stb.
- „Nemzetköziesedés” alacsony szintje



# Tanulságok, feladatok, kihívások



- A klaszterek fejlesztését, támogatását fontos továbbvinni a következő tervezési időszakban is, azonban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a fenntartható klaszterek fejlesztésére;
- Kiemelt fókuszt a már működő - működési múlttal rendelkező- klaszterek továbbfejlesztésén
  - tagok közötti bizalom hosszabb múltra tekint vissza;
  - a klasztermenedzsment szervezet állandósága, nyújtott szolgáltatásainak színvonala meghatározó
  - Klasztermenedzsment szervezetek fejlesztése, mennyiség  $\Rightarrow$  minőség
- Túl a vissza nem térítendő támogatásokon;
- Minősítési rendszer fenntartása (erős szűrő kritériumokkal), a tapasztalatok beépítésével;
- Klasztertagság nemzetköziesítése, nemzetközi piacra jutás elősegítése;
- A klaszteresedés általános üzleti környezetbe (adózás, számvitel stb.) történő beágyazódását segíteni, fejleszteni kell.

# Nemzetközi kitekintés.



- **A cél:** tekintsük át azt a környezetet amihez kapcsolódunk. Nézzük meg régiókat, amihez történelmi, gazdaságföldrajzi és kulturális szálak végtelen sokasága kapcsol bennünket. Kitekintés több főirányt is tartalmazhat:
  - egyrészt a szocializmus utáni társadalmak (pl. Szerbia, Románia),
  - másrészt tartósan demokratikus és szabadpiaci hagyományokkal rendelkező, erős és versenyképes gazdaságok (pl. Bajorország).
  - A gazdaságföldrajzi szempont különféle természeti és környezeti adottságokkal való bánásmód lehetőségeit, kihívásait kezelő térségek (pl. Egyesült Királyság, Finnország).
  - A kulturális kiválasztás szempontjából pedig célszerű Európa és Ázsia találkozási pontjaként Törökországot megvizsgálni.
  - továbbá a keresztény kulturális, világnézeti meghatározottság gazdasági jelentőségének illusztrálására Mondragon területét érdemes megemlíteni.



# Klasztertapasztalatok Európa különböző országaiban.



- Előjáróban:
  - A klaszterek a jelenlegi modern társadalmi, gazdasági fejlődés egyik feltételét jelentik. Elméletileg azonban igen hosszú múltra tekintenek vissza, csak az elnevezés új. A társadalmak létrejötté egyidejű azzal a jelenséggel, amely a munkamegosztást és ezzel szükségszerűen az együttműködést is létrehozták, tehát a civilizációval egyidős, sőt ez a szervezőerő az alapja a civilizációnak.

# Klaszterek → Globalizáció



- A munkamegosztás és a vele járó specializáció, a verseny és az együttműködés paradoxona folyamatosan jelen van a társadalmi-gazdasági fejlődés során. A kezdetekben lokális, majd regionális munkamegosztás és együttműködés a XX. század második felére globálissá vált, és minőségében lényegesen megváltozott. Történelmünk utolsó pár évtizedét szinte már ez a jelenség határozza meg, ezért ezt az időszakot globalizációnak nevezzük.

# A társadalmi – gazdasági fejlődés és a klaszterek

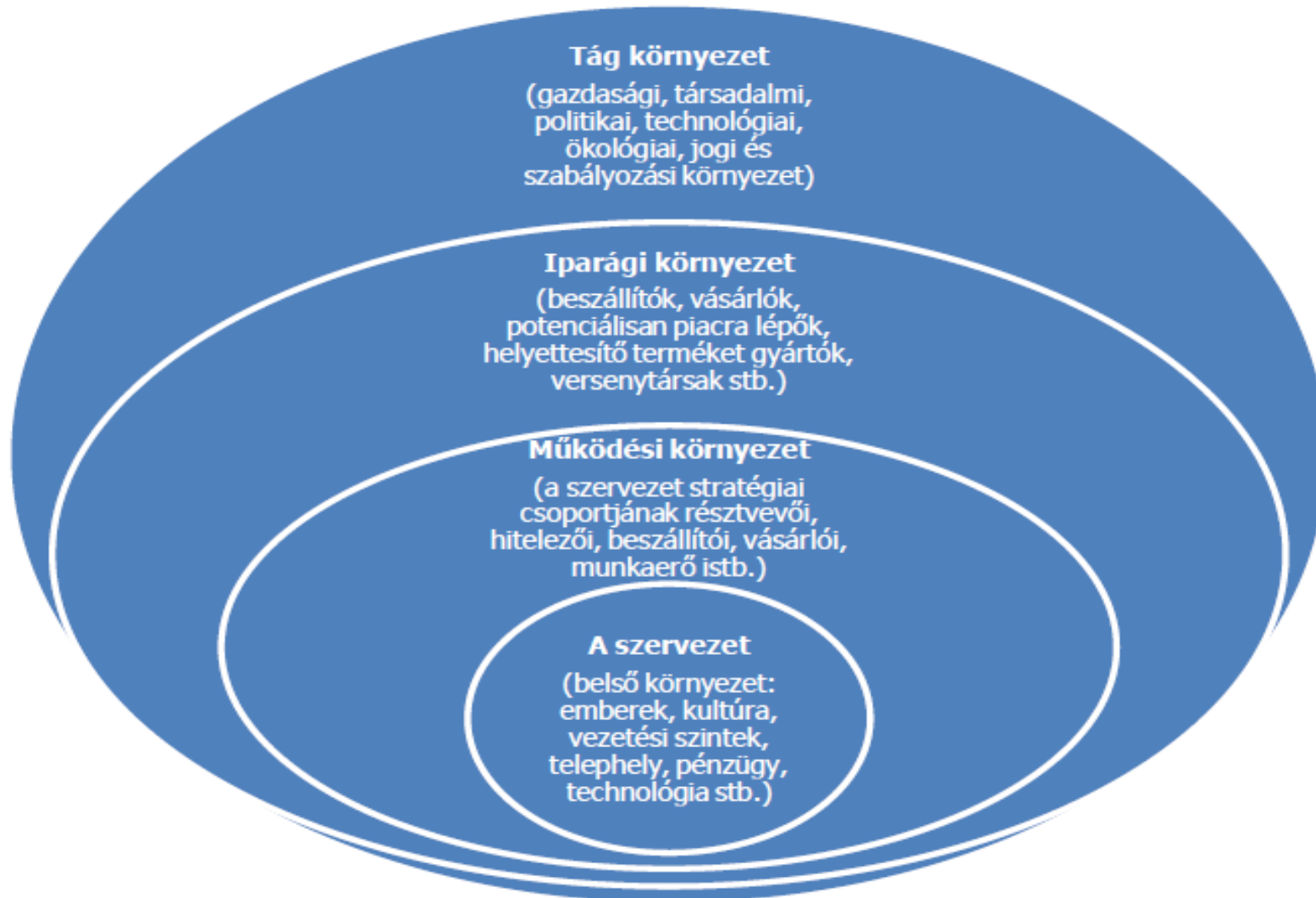


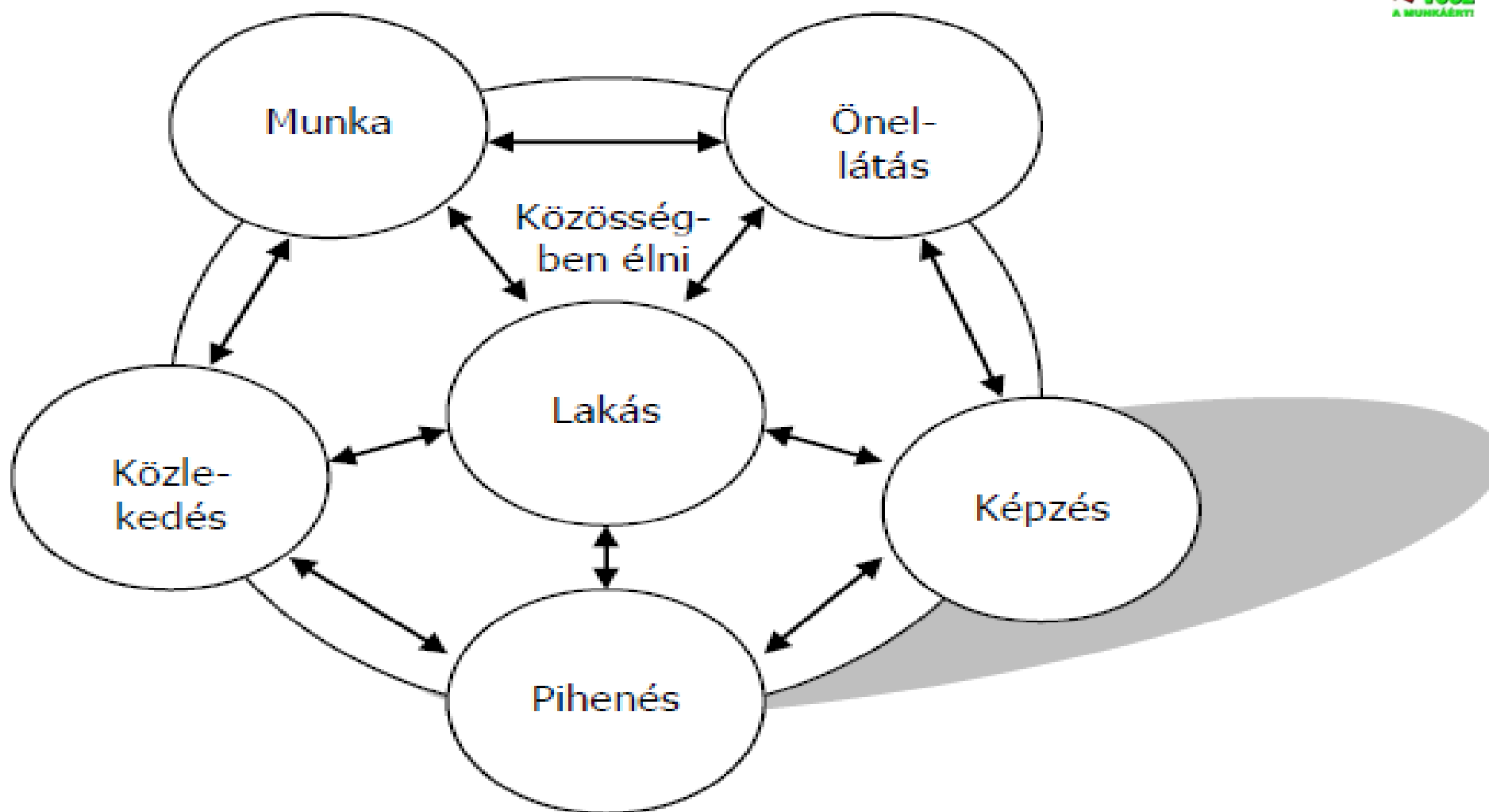
## A környezet alakulása

Változás sebessége	Állandó vagy lassan változó környezet, amelyben az események alig módosulnak	Gyorsan változó környezet, az események nagy sebességgel követik egymást
Tényezők helyzete		
Kevés tényezőtől, hatástól és elemtől álló, egyszerűen egymáshoz kapcsolódó, jól lekövethető kölcsönható közeg	<b>Stabil.</b> A világ kiszámítható, a meglepetések nélküli, aránylag kalkulálható belső és külső környezet jól tervezhető.	<b>Dinamikus.</b> A jövő nehezen jelezhető előre, gyakran szükséges az elemzéseket újra és újra elvégezni.
Nagyon sok tényezőtől, hatástól és elemtől álló, sokrétűen és bonyolultan összekapcsolódó környezet	<b>Komplex.</b> A jövő előrelátása nehéz, mert sok, korábban a vállalkozásra/szervezetre nem ható tényező is befolyásolja.	<b>Turbulens.</b> A jövő gyakorlatilag kiszámíthatatlan, a tervezhető tényezők csekélyek, a bizonytalanság igen jelentős.

# A fejlődés valódi lényege és tartalma

## Egy (üzleti) szervezetet körülhatároló környezeti szintek





## A létezés hét alaptevékenysége

# Finн klaszterek tapasztalatai

- Finnország a 2011-12 es nemzetközi felmérés szerint 3 helyet javítva a 4. helyet szerezte meg az országok rangsorában. Ennek oka a jól működő és átlátható közintézmények, a felsőoktatás és képzés magas szintje és az innováció erőssége. A klaszterek fejlettsége tekintetében – ami a 11. pillérnek, a gazdasági szofisztikáltságnak a része – a legjobbak között van már több mint 10 éve (4. hely, 5,3 érték), Európában csak Olaszország (2. hely, 5,4 érték) előzi meg, de csak egy hajszállal. (Global Competitiveness Report, 2011)

# Finn klaszterek tapasztalatai 2.



- A klaszterek fejlődését Steinbock három fázisra osztja:
  - 1) tényező-vezérelt növekedés (1860"-1940")
  - 2) beruházás-vezérelt növekedés (1950"-1980")
  - 3) innováció-vezérelt növekedés (1990"-)

Amit még ehhez kapcsolódóan meg kell jegyezni, hogy jelenleg innováció nélkül nem lehet sikeres klaszterekről beszélni.

# 2001 után

- Az egyik legfontosabb tapasztalat volt, hogy szükség van fentről jövő klaszter programokra, de sokkal nagyobb szerepet kell, kapjanak a lentől jövő kezdeményezések. Ezért 2001-ben feltérképezték az ipari „mega” klasztereket 68 iparág és 4000 iparági kapcsolat elemzésével, és 9 kulcsfontosságú iparági klasztert jelöltek meg:
  - 1) információs és kommunikációs klaszter
  - 2) erdészeti klaszter
  - 3) fémfeldolgozó klaszter
  - 4) gépészeti klaszter
  - 5) élelmiszeripari klaszter
  - 6) üzleti szolgáltató klaszter
  - 7) építőipari klaszter
  - 8) energetikai klaszter
  - 9) egészségügyi klaszter



# Finn kompetencia klaszterek

Név	Téma	Központ
HealthBio	egészségügyi klaszter	Turku
Health and Well-Being	jóléti klaszter	Koupio
Food Development	élelmiszeripari klaszter	Seinajoki
Energy Technology	a jövő energiatechnológiái	Vaasa
Ubiquitous Computing	számítástechnika mindenütt	Tampere
Digital Content	digitális tartalmak	Helsinki
Tourism and Experience Management	turizmus és életmód	Rovaniemi
Maritime	tengerészet	Turku
Nanotechnology	nano- és mikrorendszerek, a jövő anyagai	Jyvaskyla
Intelligent Machines	intelligens gépek	Tampere
Forest Industry Future	erdészet	Lappeenranta
Living business	lakás	Helsinki
Cleantech	környezettechnológia	Lahti

# Összegezve

- A klaszterek sikerének egyik kulcsa Finnországban az **innováció hangsúlyos megjelenése**. Ezt erősítette a **felsőoktatás** sikeres **reformja** (műszaki főiskolák rendszere, magas továbbtanulási arány) is. Alapvető elem a **magas szintű átláthatóság** is, amely általában is az egyik egyedi jellemzője a finn állami intézményeknek, rendszereknek. A harmadik kiemelendő sikertényező pedig az **együttműködés a különböző szférák között**: az állami intézmények, az egyetemek (mint tudásközpontok), a pénzügyi szféra, a vállalkozások és a szférák határán dolgozó technológia transzfer (tanácsadó, menedzsment) szervezetek hatékony és eredményorientált hálózatokat és projekteket terveznek és valósítanak meg

# Eredmények

Erények	Hibák
<ul style="list-style-type: none"><li>• Átlátható, jól felépített intézményrendszer</li><li>• Szoros kapcsolat az innovációval és az oktatással</li><li>• Erős műszaki felsőoktatás erős vállalati kapcsolatokkal</li><li>• Ágazati, tudományos (K+F célú) és kompetencia klaszterek megfelelő szétválasztása és kezelése</li><li>• Vállalati kezdeményezésű iparági klaszterek</li><li>• Kezdeti szakpolitikai hibák után tudtak korrigálni, váltani</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Nokia túlsúlya, erős hatása a finn gazdaságra jelentős kockázatokat rejt</li></ul>

# Németország

- Az 1990-es egyesülés óta már 16 tartományra tagolódik, amelyek félig szuverén szövetségi államok. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert a tagállamok önálló fővárossal, parlamenttel, kormánnyal és hivatalokkal rendelkeznek, lakosságuk arányában pedig nagy befolyással bírnak a szövetségi törvényhozásra. A klaszterpolitika is regionális szinten szabályozott, tehát tartományonként eltérő mennyiségű, szervezetszerű és fázisú klaszter létezik.

# Németország, kiemelten Bajorország klasztervizsgálata



- Németországban a klaszterek elődjeként kialakult ágazati támogatások rendszere már az 50-es évek-ben létezett, tehát bőven fél évszázados múltra tekint vissza, szinte egyidős az európai integráció gondolatával. Jelenleg a **Szövetségi Technológiai és Gazdasági Minisztérium** koordinálja a regionális klaszterpolitikákat.
- Évek óta szövetségi szinten is csúcsra jár a klasztertámogatás. A támogatások elsősorban az export bővítését, új elsősorban keleti piacokra történő belépést támogatja, emellett megjelenik a már említett kutatás-fejlesztés támogatása is a klasztertag kutatóintézeteken és egyetemeken keresztül.

# A kormány

- A kormány k+f+i politikája a már közel három éve sikeresen **működő „HighTech Strategie”** elveire épül. A stratégia tematikus súlypontjai a jövő szempontjából legfontosabb területeket célozzák: életminőség, energiahatékonyság és környezetvédelem, biztonság, mobilitás valamint kommunikáció. Jó példa a kiválósági programokra a klaszterek versenye is, melynek célja a stratégia által kijelölt irányok erősítése, ezen belül a gazdaságból származó k+f beruházások ösztönzése. A versenyben gazdasági és tudományos kompetenciákat összekapcsoló, új innovatív terméket vagy szolgáltatást létrehozó klaszterek vehetnek részt. A pályázóknak a teljes innovációs láncot kell megvalósítaniuk, az ötlettől a gazdasági eredményekig bezárólag.

# Bajorország

- Bevezető

Bajorország a 70.549 km<sup>2</sup>-es területével Németország legnagyobb tartománya, de 12 millió lakosával is a második helyen áll. Lakosságának egyötöde nagyvárosokban él. A tartomány a technológiaipar és a magas fokú szolgáltatások egyik központja. A kis- és középvállalkozások képezik a gazdaság hajtómotorját, ők a gazdaság sikerének letéteményesei. A vállalkozások száma megközelíti a 650.000-et. Együttesen a teljes forgalom 42 %-át adják és a befektetések több mint 50 %-át realizálják. A munkavállalók 75 %-át, az ipari tanulók 84 %-át foglalkoztatják.(www.destatis.de, 2011.12.04)

A vállalkozásokon belül 190.000 a bajor kisiparosok száma. A szakipari vállalkozások 875.000 főnek adnak munkát és a tanoncok egyharmadát képezik (SBD). A széles középréteg garantálja az egészséges gazdasági struktúrát. A KKV-k számos hiányt pótolnak és rendkívül innovatívak. Sokoldalúságuk és rugalmasságuk révén gyorsan bevezetik a technikai újdonságokat, s nem utolsósorban jól alkalmazkodnak a klaszterpolitikához is. A Bajor Gazdasági, Infrastruktúra, Közlekedési és Technológiai Minisztérium nagy hangsúlyt fektet a kezdő vállalkozók és a kisvállalkozások informálására, támogatására, valamint a klaszterek fejlesztésére.

# Klaszterek Bajorországban

- A Bajor Szabad Államban a klaszterek foglalkoznak a beszállító fejlesztéssel, a hálózatosodással úgy regionális, mint nemzeti, ill. nemzetközi szinten. A Kompetencia Központok regionális szinten tudásközpontként működnek, egy-egy tudományos, vagy szociális kérdés megoldására hívják életre őket. A megbízások a tagvállalatok részéről egy-egy meghatározott projektre érkeznek, így biztosítva a technológiatranszfert.
- A Kompetencia Központnak Bajorországban több formája is működik.



A kapcsolódó infrastruktúra területén a tudás és marketing szempontjából két típust különböztettek



meg

- **technológia-orientált klaszterek** Ezekben a szervezetekben valamilyen tudományos intézmény, egyetem, kutatóintézet körül szerveződik egy innovatív klaszter.
- **hagyományos klaszter**, vagyis a vállalati hálózatok egy adott régióban, amelyek az érett piacokon szerveződnek. ( Identifizierung und Bewertung Regionaler Cluster und Regionaler Innovations- und Produktionssysteme (RIPS) in Bayern pp7-8.)

# Miniszteri rendelet határozza meg a 19 klasztert országszerte.



- Mobilitás – járműipar, vasúti közlekedés, logisztika, légitársaságok és űripar, műholdas navigáció,
- Anyagtudományok – új anyagok, vegyipar, nanotechnológia,
- Ember és környezete – biotechnológia, orvosi műszerek, energiagazdálkodás, környezetvédelem, erdészet és faipar, táplálkozás
- Információ és elektrotechnika- ICT, szenzorika, mechatronika és automatizáció
- Szolgáltatások és média – pénzügyi szolgáltatások, kommunikáció



- Bajor miniszteri rendelet országosan rögzíti a klaszterek fajtáit (19 ilyen)

- Autóipari klaszter; - Vasút technológiai klaszter;
- -Logisztikai klaszter; -Repülési és űrtechnológiai klaszter
- Műholdas és navigációs klaszter; Új anyagok, szabadalmak ---  
Vegyipari klaszter; - Nanotechnológiai klaszter
- Biotechnológiai klaszter; - Orvosi technológiai klaszter;
- Energiatechnológiai klaszter;
- Környezetvédelmi technológiai klaszter; -
- Erdészeti és faipari klaszter; Élelmiszeripari klaszter
- Infokommunikációs technológiai klaszter;
- Érzékelő és elektronikai klaszter;
- Mechatronikai és automatizálási klaszter;
- Médiaipari klaszter

# Magyarország és Bajorország kapcsolatának jövője



- Több mint 2.300 bajor cég ápol gazdasági kapcsolatokat Magyarországgal. Németország messze a legfontosabb kereskedelmi partner Magyarország számára.
- A bajor vállalatok és klaszterek expanziója során nehezen kerülhető ki Magyarország, mint a Kelet kapujában található állam.
- A Bajor Klaszter Offenzíva hasonló módon indult el. Pozitívnak elem, hogy a klaszterfolyamatokban már régóta működő cégek hazai leányvállalatait is be kívánják vonni, hiszen a hazai cégek egy jó része még csak most próbál helyezkedni például az uniós támogatások érdekében.
- Magyarország kiemelkedően sok egyetemmel, kutatóintézettel rendelkezik, melyek alig tudnak létezni a jelenlegi forráshiányos időszakban. Kiemelten lehetne támogatni a tudásbázisok csatlakozását a klaszterfolyamatokhoz a szubszidiaritás elve alapján. Látható, hogy a felsőoktatás és a kutatás még nehezebb helyzetben van, mint a vállalkozások. Az innovációs folyamatok motorjává kellene tenni a felsőoktatási intézményeket, persze szorosabb kapcsolat kell a munkaerőpiac és a képzési kínálat között.
- A másik nagy lehetőség a német „növekedési kényszer” kiaknázása főleg a keleti (orosz) kapcsolataink felélesztésével

# Romániai klaszterek tapasztalatai



- Milyen gazdasági fejlődési szakaszban van Romániában a klaszteresedés folyamata, és milyen támogatási források állnak rendelkezésre a klaszterek létrehozására?
- A Gazdasági, Kereskedelmi és Üzletfejlesztési Minisztérium az elmúlt 2 évben politikai szinten komplex folyamatokat generált a klaszteresedés érdekében (politikai döntéshozatal az iparágban):
  - koncepciók terjesztése (az INOV Klaszter projekten keresztül),
  - klaszterek azonosítása (a klaszterek feltérképezése révén) és
  - klaszterek támogatása (a versenyképesség fejlesztésének növelése a POS (Ágazati Operatív Program) keretén belül).

Ez jelenleg a kezdeti fázis. Finanszírozási szempontból egyelőre egy klaszter sem kapott pénzügyi támogatást a megalakulásáért, valamint a Versenyképesség Fejlesztési Programon belül is csak néhány klasztert fognak támogatni. Maximum 20 millió EUR-t kaphatnak egy csomagért, melyben 4 integrált projekt lesz.

# Romániai klaszterterkép 2013. november



Régió	Hely	Azonosított klaszterek / Hivatalosan elismert innovációs klaszterek
Bukarest	Bukarest	Butor Informatika Ruhák, cipők és divat Audióvizuális szolgáltatások Építőanyagok Élelmiszeripar Logisztika Küldői tevékenység
Nyugat	Timisoara	Autóipar az egész régióban Informatika Temes és Arad Megújuló energia Temes Építő- és építőanyagipar Nyomdaipar Turizmus Mezőgazdaság, élelmiszeripar Gépgyártás Textil
Közép	Szeben	Borvidék Mures, Alba Autóipar Sibiu Autóipar Brasov Gyógyászipar Fazekesség Alba Feldolgozás Brasov, Covasna
Nyugat	Kolozsvár	Informatika Elektrotechnika Orvosi szolgáltatások Geotermális Energia Bihar Bio termékek Bio tápok és kozmetikai termékek Bio-üzemanyag
Észak Kelet	Matra Neamt	Ruhák és cipők Bio Medicin Turizmus: Suceava Agro Food Keleten Borászat Gyógyászipar Informatika Feldolgozás
Dél Nyugat	Clujna	Autógyártás Doj (Ford) Informatika Élelmiszer Turizmus: Gorj, Vaslui Vegyipar és Biotechnológia Mezőgazdaság
Dél	Calanesti	Autóipar Arges, Dambovitza (Dacia) Mezőgazdaság, a régió déli részén Petrokémiai Ipar Bio-üzemanyagok Turizmus: Prahova Üvegipar Elektrotechnika Arges, Dambovitza Autóipar
Dél Kelet	Braila	Informatika Agro Food Turizmus Constanta Műgyártás Constanta Logisztika Constanta Alternatív energia

# Klaszterek Szerbiában



- Szerb klaszterértékelés

Erények	Hiányosságok
<ul style="list-style-type: none"><li>• van kooperációs és együttműködési hajlandóság a vállalkozói szférában,</li><li>• különféle ágazatokban vannak klaszterek,</li><li>• létezik állami klaszterösztönzés, különböző célokat, irányokat maga elé tűzve,</li><li>• különböző fejlettségi szinten lévő klaszterek egyidejűleg vannak jelen</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• az együttműködés még mindig inkább kezdetleges, a határfoka pedig szerény,</li><li>• több pénzügyi forrásra volna szükség,</li><li>• fokozni szükséges a menedzsment tudást,</li><li>• a gazdasági szerkezet megerősödése, az önálló vállalatok stabilitása még hiányos,</li><li>• a vállalatok napi tennivalói miatt a távlati, stratégiai gondolkodás nincs meg kellően</li></ul>

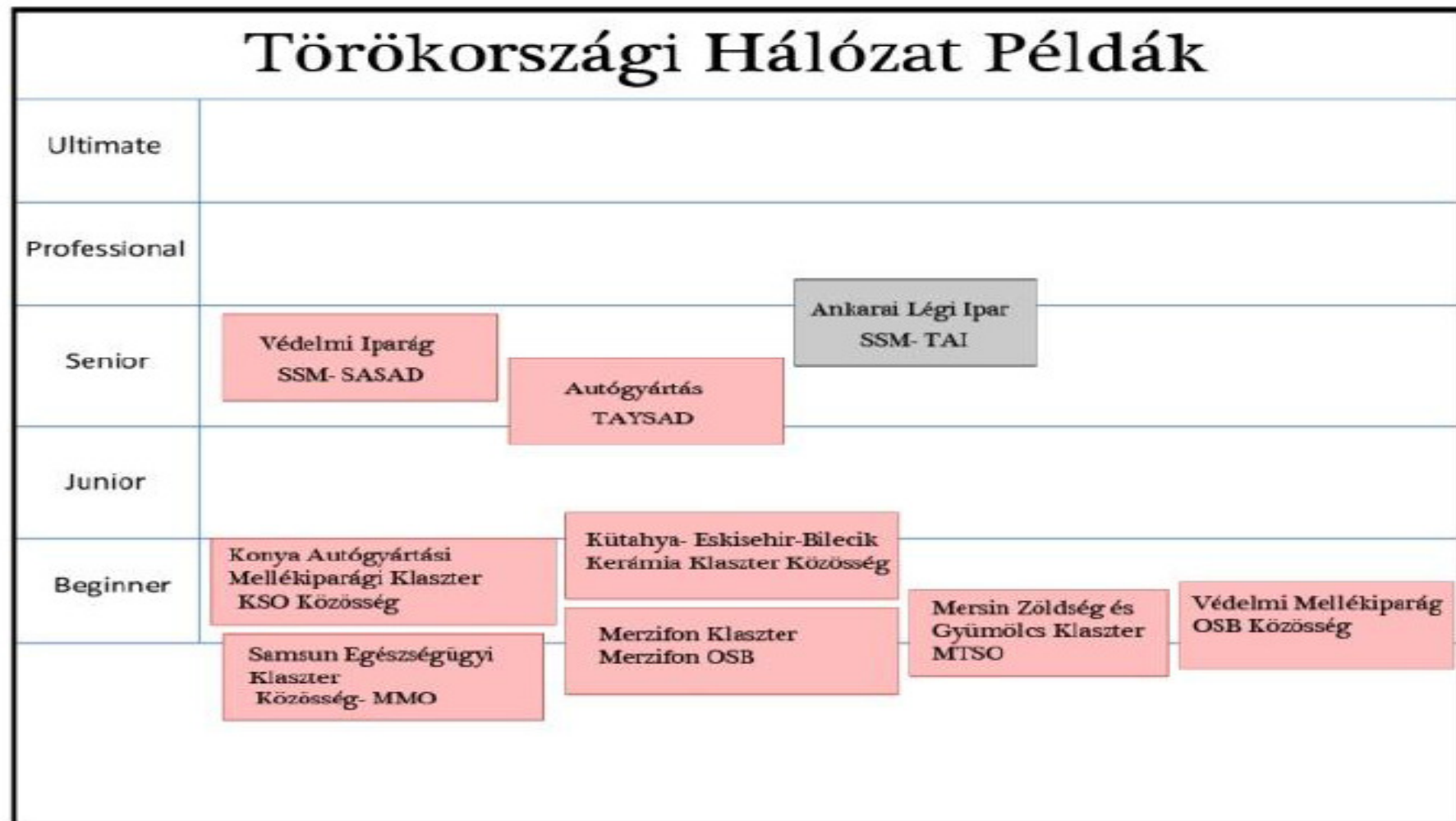
# Klaszterek Törökországban



- Miért érdemel említést?
- Törökország az EU tagjelölt országa, amely földrajzilag kisebb részben Európában, nagyobb részben Ázsia délnyugati részén helyezkedik el. Legjelentősebb gazdasági ágazatai a textil- és ruhaipar, az olajfinomítás, az élelmiszeripar és vegyipar, a háztartási gépgyártás, továbbá a vas- és acélipar, valamint az autóipar. Az ország jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik és fontos kereskedelmi csomópont.



# A klaszterek fejlődési fázisonkénti eloszlása



# A klaszterpolitika jövője Európában



- Európa 2020 – Közlemények

Integrált Ipar Politika/ 2010. október 26.

Innovatív Unió/ 2010. október 6.

Regionális politika/ 2010. október 6.

# KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!



**SZÉCHENYI**  2020



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

Európai Unió  
Európai Szociális  
Alap



**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**